ಕೆ. ಜಗನ್ನಾಥಶಾಸ್ತ್ರಿ

ಹೊಳೆಹೊನ್ನೂರು : ಒಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ನಾಡು

ಹೊಳೆಹೊನ್ನೂರು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಗ್ರಾಮ. ಇದು ಶಿವಮೊಗ್ಗದಿಂದ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ೧೬ ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ದೂರದಲ್ಲಿ, ಭದ್ರಾ ನದಿಯ ಬಲದಂಡೆಯ ಮೇಲಿದೆ. ಇದು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಂಶೋಧನೆಯಿಂದ ಇದು ಒಂದು ನಾಡಾಗಿದ್ದಿತೆಂಬುದೂ ಈ ಗ್ರಾಮವು ನಾಡಧಾನಿಯಾಗಿದ್ದಿತೆಂಬುದೂ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಸ್ಕಂದಪುರಾಣದ ತುಂಗಭದ್ರಾ ಮಹಾತ್ಮೆಯ ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಈ ಊರಿನ ಉಲ್ಲೇಖವಿದ್ದು, ಆಗ ಇದನ್ನು ಸುಪರ್ಣಾಲಯ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹೊಳೆಹೊನ್ನೂರಿನ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇಂತಿದೆ: ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೦೪೭ ರಿಂದ ೧೦೯೮ರವರೆಗೆ ದೋರಸಮುದ್ರ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳಿದವನು ಹೊಯ್ಸಳ ರಾಜನಾದ ಒಂದನೆಯ ವಿನಯಾದಿತ್ಯ. ಅವನಿಗೆ ಜನ್ಮತಃ ಕುಷ್ಠರೋಗವಿತ್ತು. ಅದರ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ರಾಜಧಾನಿಯಿಂದ ಹೊರಟು ಅನೇಕ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಅಲ್ಲಿರುವ ದೈವೀರೂಪಗಳನ್ನು ಅರ್ಚಿಸುತ್ತಾ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೦೬೯ರಲ್ಲಿ ಸುಪರ್ಣಾಲಯ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಇಲ್ಲಿ ಮೂರುದಿನಗಳಿದ್ದು ಭದ್ರಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಕ್ಷೇತ್ರಾಧಿಪತಿಯಾದ ಸುಪರ್ಣೇಶ್ವರನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದನು. ಅವನ ರೋಗವು ಗುಣವಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿತು. ಆಗ ಇದು ಒಂದು ಕಾರುಣಿಕ ಸ್ಥಳವೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವನು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೦೬೯ನೆಯ ಸಾಧಾರಣ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಮಣ್ಣಿನಕೋಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ. ಕಾಡನ್ನು ಕಡಿದು ಅಗ್ರಹಾರವನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಸುಪರ್ಣೇಶ್ವರನ ಪೂಜೆಯು ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆಯುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದನು. ಆದರೆ ಅವನ ರೋಗವು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಾಸಿಯಾಗದೆ, ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊನ್ನಿನ ಅಗಲದಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಉಳಿಯಿತು. ಅವನು ಚಿಂತಿತನಾಗಿ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸುಪರ್ಣೇಶ್ವರನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ರೋಗವು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಾಸಿಯಾಗುವಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ಸುಪರ್ಣೇಶ್ವರನು ಅವನ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಇದು ಅವನ ಜನ್ಮಾಂತರೀಯ ಪಾಪದ ಫಲವೆಂದೂ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಸಲಹೆಯಂತೆ ರಾಜನು ಆ ರೋಗ ಚಿಹ್ನೆಯನ್ನು ಮರೆಮಾಡಲು ಹೊನ್ನಿನ ಅಗಲದಷ್ಟು ಚಿನ್ನದ ತಗಡನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಅಂಟಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅನಂತರ ಈ ಹೊಸ ಅಗ್ರಹಾರವನ್ನು ಹೊಳೆಹೊನ್ನೂರು ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದನು.

ಈ ಒಂದನೆಯ ವಿನಯಾದಿತ್ಯ ರಾಜನು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೦೭೪ರಲ್ಲಿ ದೇಶಸಂಚಾರ ಹೊರಟು, ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಒಂದು ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದನು. ಆಗ ಇವನ ಬೇಟೆಯ ನಾಯಿಗಳನ್ನು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮೊಲಗಳು ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದವು. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿದ ವಿನಯಾದಿತ್ಯನು, ಇದು ಗಂಡುನೆಲವೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿ, ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೦೭೪ರ ತಾರಣ ಸಂವತ್ಸರದ ಆಶ್ವಿಜ ಶುದ್ಧ ದಶಮಿ ಒಂದು ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಇದನ್ನು ಪಟ್ಟಣ ಮಾಡಿದನು. ಪುರಾಣ ಪ್ರಸಿದ್ಧವೂ ಕಾರಣಿಕ ಸ್ಥಳವೂ ಆದ ಈ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಮುಖ್ಯ ಸ್ಥಳ ಮಾಡಿ, ಇದಕ್ಕೆ

ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಒಂದು ಹೊಸ ನಾಡನ್ನು ರಚಿಸಿದನು.

ಈ ಹೊಸನಾಡಿನ ವಿವರ ಈ ರೀತಿ ಇದೆ :

೧. ಕಸಬೆ ಹೊಳೆಹೊನ್ನೂರುನಾಡು ೧ಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಮಗಳು ೫೮
೨. ಆನವೇರಿನಾಡು ೧ಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಮಗಳು ೨೨
೩. ಹನಗವಾಡಿನಾಡು ೧ಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಮಗಳು ೭
೪. ಗಂಗೆಮಂಡಲದ ಎಡತೊರೆನಾಡು ೧ಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಮಗಳು ೭೭
೫. ಗುಡ್ಡಮಲೆನಾಡು ೧ಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಮಗಳು ೧೩
೬. ಬೆಂಕಿಪುರನಾಡು ೧ಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಮಗಳು ೫೭

ಇಂತು ನಾಡು ೬ಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಮಗಳು ೨೩೪

ಈ ಮೇರೆಗೆ ಮೊಹರು ಮಾಡಿ ಕಸಬೆ ಹೊಳೆಹೊನ್ನೂರುಪಟ್ಣಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿದನು.

ಅನಂತರ ದೋರಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೧೭೦ ರಿಂದ ೧೨೨೦ರವರೆಗೆ ಆಳಿದ ವೀರಬಲ್ಲಾಳನು ಸಂಚಾರ ಬಂದಾಗ, ಹೊಳೆಹೊನ್ನೂರಿನಲ್ಲಿ ೧೫ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡಿದನು. ಈ ನಾಡಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವನ್ನು ಅರಿತ ಅವನು ಹೊಳೆಹೊನ್ನೂರು ಕೋಟೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿದನು.

ಅನಂತರ ಹೊಯ್ಸಳ ರಾಜ್ಯವು ವಿಜಯನಗರದವರ ವಶಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ, ಹೊಳೆಹೊನ್ನೂರುನಾಡು ಸಹಾ ಅವರ ಅಧೀನಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತು. ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸನಾದ ಹರಿಹರನು, ಹೊಳೆಹೊನ್ನೂರಿನ ಹಳೆಯ ಕೋಟೆಯ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಬಲವಾದ ಕೋಟೆ ಕಟ್ಟಿಸಿ, ನಾಡನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಿ, ಈ ನಾಡಿನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ನಾಡಿಗನನ್ನು ನೇಮಿಸಿದನು. ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೫೫೮ರಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರದ ಸದಾಶಿವರಾಯನು ಕೆಳದಿ ರಾಜ್ಯದ ಅರಸನಾದ ಸದಾಶಿವನಾಯಕನ ಮಗನಾದ ಹಿರೇ ಸಂಕಣ್ಣನಾಯಕನ ಹಾಲುಬೆಣ್ಣೆಯ ವೆಚ್ಚಕ್ಕಾಗಿ ಹುಲ್ಲುಕೆರೆ, ಚನ್ನಗಿರಿ, ಉಡುಗಣಿ, ಅಜ್ಜಂಪುರ–ಈ ಸೀಮೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊಳೆಹೊನ್ನೂರು ಸೀಮೆಯನ್ನೂ ಸದಾಶಿವನಾಯಕನಿಗೆ ದಾನವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟನು. ಅಂದಿನಿಂದ ಹೊಳೆಹೊನ್ನೂರುನಾಡು ಕೆಳದಿ ಅರಸರ ಅಧೀನಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತು.

ಸದಾಶಿವನಾಯಕನ ನಂತರ ಕೆಳದಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹಿರೇ ಸಂಕಣ್ಣನಾಯಕನು ಆಳಿದನು. ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಹಿರೇ ಸಂಕಣ್ಣನಾಯಕನು ಇನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕವನಾಗಿದ್ದನು. ಈ ಸಮಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ, ಸಂತೇಬೆನ್ನೂರಿನ ಪಾಳೆಯಗಾರನಾಗಿದ್ದ ಹನುಮಪ್ಪನಾಯಕನು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೫೬೮ರಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಹೊನ್ನೂರುನಾಡನ್ನು ಗೆದ್ದು ತನ್ನ ಸೀಮೆಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅನಂತರ ಕೆಳದಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೬೨೬ರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ವೆಂಕಟಪ್ಪನಾಯಕನು ಆಳಿದನು. ಆಗ ಇವನು ಸಂತೇಬೆನ್ನೂರು ಪಾಳೆಯಗಾರನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಹೊಳೆಹೊನ್ನೂರುನಾಡನ್ನು ಗೆದ್ದು, ತನ್ನ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡನು.

ಹಿರಿಯ ವೆಂಕಟಪ್ಪನಾಯಕನು ತರೀಕೆರೆ ಪಾಳೆಯಗಾರರ ಹಾವಳಿಯನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ನಾಡಿನ ಗಡಿಭಾಗವಾದ ಲಕ್ಕವಳ್ಳಿನಾಡನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿದನು. ಆಗ ಹೊಳೆಹೊನ್ನೂರುನಾಡಿನಿಂದ ವಡಿ, ತಾವರಗೇರಿ, ಯಾನಹಳ್ಳಿ, ಸಿಂಗನಮನೆ, ಬೇಹಾರಕೊಪ್ಪ, ಹಳೆಬೀಡು, ಸಂಕರಗುತ್ತಿ, ನಲ್ಲೂರು–ಈ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನೂ ಗಂಗಮಂಡಲದ ನಾಡನ್ನೂ ಬೆಂಕಿಪುರ ಸೀಮೆಯ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನೂ ಲಕ್ಕವಳ್ಳಿನಾಡಿಗೆ ಸೇರಿಸಿದನು. ಹಾಗೆಯೇ, ಮೊಗಲರ ಆಕ್ರಮಣವನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಸಮರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ಹೊಳೆಹೊನ್ನೂರುನಾಡಿಗೆ ಖರೀದಿ ಹೋಬಳಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಈ ನಾಡನ್ನು ಭದ್ರಗೊಳಿಸಿದನು. ಖರೀದಿ ಹೋಬಳಿ ಎಂದರೆ ಉಗ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಕ್ರಯಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಗ್ರಾಮಗಳು. ಆ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಒಂದು ಹೋಬಳಿ ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದರು. ಈ ಗ್ರಾಮಗಳು ಯಾವುವೆಂದರೆ, ಕುಮಶಿ, ಹಾರನಹಳ್ಳಿ, ಅಯ್ಯನೂರು, ಗಾಜನೂರು, ಲಕ್ಕೊಳ್ಳಿ, ದಾನಿವಾಸ, ಅಜಂಪ್ರರ ಮತ್ತು ಹುಲ್ಲಿಗೆರೆ. ಹೀಗೆ ಸೇರಿಸಿಯಾದ ಮೇಲೆ, ಹೊಳೆಹೊನ್ನೂರುನಾಡನ್ನು ಒಂದು ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಒಬ್ಬ ಕಿಲ್ಲೇದಾರನನ್ನು ನೇಮಿಸಿದನು.

ಶಿವಪ್ಪನಾಯಕನು ಕೆಳದಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ (ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೬೪೮), ವಿಜಾಪುರದ ಸುಲ್ತಾನನ ಕಡೆಯವರಾದ ಅಹಮದ್‌ಖಾನ್ ಮತ್ತು ಮಹಮದ್

ಖಾನ್ ಎಂಬುವರು ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದು ಹೊಳೆಹೊನ್ನೂರು ತಾಲ್ಲೂಕನ್ನು ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇದರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗೆ ರಾಘೋಜಿಪಂತ್ ಖೇಮಾಜಿಪಂತ್ ಎಂಬುವವನನ್ನು ಕಿಲ್ಲೇದಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದರು. ಅನಂತರ ವಿಜಾಪುರದ ಸುಲ್ತಾನನ ಕಡೆಯವರು ಈ ನಾಡನ್ನು ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೬೫೬ರವರೆಗೆ ಏಳು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಆಳಿದರು. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೬೫೬ರ ದುರ್ಮುಖಿ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಶಿವಪ್ಪನಾಯಕನು ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದು ಹೊಳೆಹೊನ್ನೂರು ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡು ಈ ನಾಡನ್ನು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಇದರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗೆ ತನ್ನ ಮಗ ಹಿರೇ ಭದ್ರಪ್ಪನಾಯಕನನ್ನು ನೇಮಿಸಿದನು. ಈ ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ 'ಗಂಜಿರಾಜಿ' ಎಂಬ ಫಿರಂಗಿಯನ್ನೂ ಕೆಲವು ಮಂದಿ ಸೈನಿಕರನ್ನೂ ಇಟ್ಟನು. ಅಲ್ಲದೆ, ಕಿಲ್ಲೆದಾರನಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಅರಮನೆಯನ್ನೂ ಮದ್ದಿನಮನೆ, ಉಗ್ರಾಣ, ತುಪ್ಪದಗಚ್ಚು, ಎಣ್ಣೆಗಚ್ಚು-ಮೊದಲಾದುವನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿನ ಕೋಟೆಗೋಡೆಯನ್ನು ಬಲಗೊಳಿಸಿದನು. ಒಂದು ಪಣಿತವನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಈ ಎಲ್ಲದರ ಪಾರುಪತ್ತೆಗಾಗಿ ಅರಳಿಕೊಪ್ಪದ ನರಸಣ್ಣ ಎಂಬುವನನ್ನು ನೇಮಿಸಿದನು.

ಭದ್ರಪ್ಪನಾಯಕನು ಕೆಳದಿ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಏರಿದಾಗ, ವಿಜಾಪುರದ ಬಾದಶಹನ ಕಡೆಯಿಂದ ಕುಲ್ಲಿಖಾನ್ ಎಂಬುವನ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ದಂಡು ಬಂದು, ಕೋಟೆಯನ್ನು ಮುತ್ತಿ, ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿ ಗೆಲುವನ್ನು ಪಡೆಯಿತು (ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೬೬೬). ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಹೊಳೆಹೊನ್ನೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಎರಡನೆಯ ಬಾರಿಗೆ ವಿಜಾಪುರದ ಬಾದಶಹನ ವಶಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತು. ಅನಂತರ ಈ ನಾಡು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೭೨೪ರ ವರೆಗೆ ೫೭ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ವಿಜಾಪುರದ ಬಾದಶಹರ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದಿತು. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಇದರ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಸಿರಿಯಾ(ಸಿರಾ)ದ ಸುಬೇದಾರರು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕ್ರಿಸ್ತಶಕ ೧೭೨೪ರಲ್ಲಿ ಕೆಳದಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಇಮ್ಮಡಿ ಸೋಮಶೇಖರನಾಯಕನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಇವನು ಸಿರಿಯಾದ ಸುಬೇದಾರನಿಗೆ ಸುಮಾರು ಒಂದು ಲಕ್ಷದಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹೊಳೆಹೊನ್ನೂರುನಾಡನ್ನು ಕ್ರಯಕ್ಕೆ ಕೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಇಟ್ಟನು. ಆಮೇಲೆ ವೀರಪ್ಪಯ್ಯ ಎಂಬವವನನ್ನು ಈ ನಾಡಿನ ಪಾರುಪತ್ತೆಗಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದನು.

ಅನಂತರ ಬಸಪ್ಪನಾಯಕನು ಕೆಳದಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳತೊಡಗಿದನು. ಇವನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಹೊನ್ನೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕಿಲ್ಲೇದಾರನಾಗಿ ಲಿಂಗಪ್ಪನಾಯಕನೂ ಪಾರುಪತ್ತೆಗಾರನಾಗಿ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಎಂಬುವನೂ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮುಮ್ಮಡಿ ಸೋಮಶೇಖರನಾಯಕನು ತನ್ನ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ (ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೭೫೮) ಹೊಳೆಹೊನ್ನೂರುನಾಡಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದ ಕೆಲವು ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಬೆಂಕಿಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕನ್ನು ರಚಿಸಿದನಲ್ಲದೆ, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಕಿಲ್ಲೇದಾರನನ್ನೂ ನೇಮಿಸಿದನು.

ಕ್ರಿಸ್ತಶಕ ೧೭೬೩ರಲ್ಲಿ ಹೈದರಾಲಿಯು ಕೆಳದಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಗೆದ್ದುಕೊಂಡ ನಂತರ ಈ ನಾಡು ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಹೋಯಿತು. ಹೈದರಾಲಿಯು ನಗರವನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಟ್ಟು ಒಂದು ಫೌಜುದಾರಿಯನ್ನು ನೇಮಿಸಿದನು. ಈ ಫೌಜುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಈಗಿನ ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಮತ್ತು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಸೇರಿದ್ದುವು. ಹೊಳೆಹೊನ್ನೂರುನಾಡು ಈ ನಗರ ಫೌಜುದಾರಿಯ ಮುಖ್ಯ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದ್ದಿತು. ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೮೩೦ರವರೆಗೆ ಶಿವಮೊಗ್ಗೆಯೂ ಒಂದು ತಾಲ್ಲೂಕಾಗಿದ್ದಿತು. ಆಗ ಹೊಳೆಹೊನ್ನೂರು ಸಹಾ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ತಾಲ್ಲೂಕಾಗಿದ್ದಿತು. ಈ ಎರಡು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಿಗೂ ಕಟ್ಟೆತಿಮ್ಮಯ್ಯ ಎಂಬುವನು ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದನು.

ಕ್ರಿಸ್ತಶಕ ೧೮೬೨ರಲ್ಲಿ ನಗರ ಫೌಜುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾದುವು. ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಕಡೂರು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ—ಈ ಮೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ರಚನೆಯಾಯಿತು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದ ಕೆಲವು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾದುವು. ಆಗ ಬೆಂಕಿಪುರ ಹಾಗೂ ಹೊಳೆಹೊನ್ನೂರು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು

ಹಾಕಿ, ಆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿಗೆ ಸೇರಿಸಿದರೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅನಂತರ ಬೆಂಕಿಪುರ ಮತ್ತು ಹೊಳೆಹೊನ್ನೂರು ಪಟ್ಟಣಗಳು ಹೋಬಳಿಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥಳಗಳಾಗಿ ಮುಂದುವರೆದವು.

ಈ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ, ಅಂದರೆ ೧೯೪೦–೧೯೫೦ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಭದ್ರಾವತಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ರಚನೆಯಾದ ನಂತರ, ಇದರಲ್ಲಿ ಭದ್ರಾವತಿ ಹೋಬಳಿ, ಕೂಡ್ಲಿಗೆರೆ ಹೋಬಳಿ ಮತ್ತು ಹೊಳೆಹೊನ್ನೂರು ಹೋಬಳಿ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಸೇರಿಹೋದವು. ಈಚೆಗೆ ೧೯೮೭ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣದ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಹೊಳೆ ಹೊನ್ನೂರು ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯತ್‌ನ ಮುಖ್ಯಸ್ಥಳ ವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.